

Stopy v krajině Posázaví





Pro širokou veřejnost jsou kompletní databáze památek přístupné na webových stránkách www.posazavi.com v sekci Poznávání a na www.rakovnicko.info v sekci Historie a památky.

Nejen že si na těchto stránkách můžete prohlédnout křížky, kapličky, Boží muka nebo studánky a získat informace o jejich původu nebo si přečíst příběh, který se k nim váže, ale zároveň můžete zkontrolovat, zda je tam i ta památka, kterou znáte ze svých procházek krajinou Posázaví nebo Křivoklátska. Pokud ji tam najdete, můžete k ní přidat nově fotografie, poslat administrátorovi jejich příběh nebo dokonce vložit video. A pokud ji tam nenajdete nebo informace nebudou kompletní nebo budou chybné, neváhejte kontaktovat provozovatele databáze, aby ji doplnili. Kontakt na ně najdete na webu nebo na konci této brožurky. Staňte se tak i vy tvůrci paměti krajiny.

Projekt „Kulturní dědictví Posázaví a Rakovnicka“ vznikl ve spolupráci dvou Místních akčních skupin – Rakovnicko a Posázaví. Pod výše uvedeným názvem je ve spolupráci Posázaví o.p.s. a Rakovnicko o.p.s. realizován projekt národní spolupráce z Programu rozvoje venkova ČR, opatření IV.2.1.

V tomto projektu plní funkci koordinační místní akční skupiny Rakovnicko o.p.s. a Posázaví o.p.s. je partnerskou místní akční skupinou. Jde o realizaci studie a programu obnovy, využití a regenerace kulturního dědictví venkova v Posázaví a na Rakovnicku v rozsahu zpracování soupisů a map kulturního dědictví Posázaví a Rakovnicka. Úkolem tohoto projektu je vytvoření kompletní databáze všech drobných sakrálních památek na území místních akčních skupin, zaměření jejich polohy a zjištění jejich stavu.

Ucelený přehled bude sloužit nejen jednotlivým obcím a městům, ale bude také k dispozici odborníkům památkové péče. V rámci projektu Kulturní dědictví Posázaví a Rakovnicka byl pro děti vytvořen pracovní sešit s názvem „Posázavské Kukátko aneb Na cestě krajinou“.



Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí



KŘÍŽOVÁ CESTA NA VRCHU KALVÁRIE U MILIČINA

N 14,655017° E 49,57365°



Pověst O miličinském lvu

„Toho času, kdy se sv. Václav se svou družinou odebral do Blanicke hory, ulehl jeho věrný lev na protějším vysokém vrchu, Kalvárii. Dodnes odtud pečlivě obzírá kraj k jihu, odkud prý se největší pohroma na naši zem přizene. Až se nepřátelé vyrojí v údolí, miličinský lev zaře hrozným hlasem a probudí blanicke spáče. Blaník se otevře a vyjede skvělé rytířské vojsko, které navždy odvrátí zkázu od české země. V krutém boji potече řekou Blanici místo vody krev nepřátel. Blaničtí jsou s věrným hlídačem spojeni podzemní chodbou a občas někdo z družiny navštěvuje lva, aby se přesvědčil, zda je živ a bdí. Tehdy mu z tlamy šlehají plameny a je slyšet spokojené mručení mohutného zvířete, kterému hřiva i srst staletími kamenem ztvrdla, ale srdce stále bije.“

Křížová cesta byla původně tvořena dubovými kříži s připevněnými obrázky, které namaloval farář Nerad. V roce 1814 byly staré dřevěné kříže nahrazeny novými, kamennými. Na vlastní náklady je pořídily jednotlivé miličinské rodiny a okolní obce. V roce 1914 došlo k odstranění kamenných křížů, které byly rozmístěny v okolí Miličina, často na místě starších křížů a Božích muk. Na křížovou cestu byla pořízena nákladem miličinské učitelky Barbory Králové kamenná zastavení s obrazy malovanými na plechu.

Kalvárie, dříve prostě Hora nebo Holý vrch, se dnešnímu pozorovateli jeví poněkud jinak než někdejší poutníkem, protože je zalesněná. V barokní době, kdy zde lesní porost chyběl, to byl skalnatý vrch. Tím připomínal skutečnou Golgotu. Od městečka vedla lipová alej k novému hřbitovu, přenesenému k úpatí Kalvárie v roce 1814. Za hřbitovem začínala křížová cesta, která stoupala po přirozených skalnatých stupních ke kapli na vrcholu hory.

Křížová cesta byla v 70. letech minulého století o několik desítek metrů přesunuta. V její bezprostřední blízkosti byl, přes nesouhlas Ústavu památkové péče v Praze, otevřen kamenolom. Těžba kamene těžce poškodila nejen jednotlivá zastavení, ale i barokní kapli na Kalvárii. Křížová cesta i kaple byly proto opravovány, nejdříve v 80. letech 20. století díky péči faráře Kvapila a přibližně o deset let později nákladem obce.

Kromě církevních poutí lákala Kalvárie k výstupu i dalším zážitkům. Za dobrého počasí je odtud nádherný výhled do okolí. Na východě je možno zahlédnout Malý i Velký Blaník. Několik desítek metrů za kaplí se na temeni Kalvárie tyčí skála, která má podobu ležícího lva. K ní se váže pověst, která toto místo spojuje právě s nedalekým Blaníkem.



Boží hrob ve Voticích

N 14,63881715° E 49,63666127°



Dlouhá cesta do Jeruzaléma

Hraběnka Marie Františka vyslala roku 1658 do Jeruzaléma dva františkány z místního kláštera, Innocence Maryšku a Elevata Wiesnera, aby odtud přinesli přesný náčrtek a rozměry tamního Božího hrobu. Ti se na dalekou cestu vydali a po mnoha letech hraběnce materiály donesli. Není zaznamenáno, jak dlouho jim cesta trvala, ale skutečnost, že se stavět začalo až roku 1685, tedy 27 let od jejich odjezdu, napovídá, že byla velice dlouhá. Votičtí občané dlouho žili v mylné představě, že Boží hroby jsou na světě pouze tři, včetně toho jeruzalémského. Podobné stavby se u nás nacházejí ale i ve Slaném, Horšovském Týně, v Praze na Petříně a na Zderaze. Před cestou do Jeruzaléma už stály hroby ve Zhořelci v Polsku a v Mikulově na Moravě. Pravdou však zůstává, že až votická kaple byla nejpřesnější replikou a všechny mladší se stavěly podle jejího vzoru.

Kaple Božího hrobu se nalézá na bývalém františkánském hřbitově. Památka je kopií kaple Božího hrobu, která stála v Jeruzalémě do roku 1818. Votický Boží hrob byl postaven roku 1689 na popud hraběnky Marie Františky, provdané za hraběte Jana Kristiána z Heisensteinu, pána na Švamberku, Bezdruzicích a Gutštejně, sestry hraběte Ferdinanda Františka z Vrtby. Kapli vysvětil 13. dubna 1688 sedlčanský děkan Jiří Konrád Genelius. Později dal hrabě Ferdinand František z Vrtby vystavět zeď s výklenky pro obrazy křížové cesty, jejíž zbytky se dochovaly dodnes. Kaple je podlouhlá stavba ze žulových kvádrů, které sem byly stahovány po slámi z vrchu Hůrka. Stavbě dominuje šestiboká kopule s dvanácti kamennými sloupy s hrubými listovými hlavicemi. V roce 1784 byli františkáni donuceni přenechat obci pozemek kolem kaple k pohřbívání votických občanů. Bylo tomu tak až do roku 1814, kdy byl hřbitov vrácen klášteru. Největší opravu prodělala kaple v letech 1994–1995. Během restaurátorských prací byly objeveny barokní malby a celá stavba byla očištěna a upravena proti prosakování vody do vnitřních prostor. Dnes je kaple Božího hrobu překrásnou dominantou votického hřbitova.



KAPLIČKA GENERÁLA GÖTZE U JANKOVA

N 14,72855° E 49,63225°



Bitva u Jankova

V brzkých ranních hodinách se dne 6. března 1645 nedaleko Jankova proti sobě postavilo švédské vojsko pod vedením polního maršálka Torstensonova a rakouské vojsko v čele s polními maršálky Hatzfeldem a Götzem. Obě vojska čítala kolem 15–17 tisíc mužů. V bitvě plně přesunů a taktických manévřů byla císařská pěchota téměř rozdrčena. Její velitel Hatzfeld se pokusil o útěk, avšak byl dopaden v místě, kde se dnes nachází mohyla. Zde musel na znamení kapitulace odevzdat svůj kord. Pole kolem Jankova zbarvilo svou krví na 7000 padlých, kteří jsou zde uloženi ve společných i samostatných hrobech. Všechny tvrze a vesnice v okolí byly zničeny a na několik let opuštěny. Tehdy vzniklo pořekadlo: „Pusto jako u Jankova“. Z Götzovy porážky, vzniklo i varování: „Dopadneš jako Kec (Götz) u Jankova“. To však později zaniklo kvůli úsloví o sedlácích u Chlumce.

V blízkosti malebné obce Jankov se nachází místo, jež se stalo svědkem nejkrvavější bitvy třicetileté války na území našeho státu. Dnes se na místě, kde se roku 1645 setkala vojska habsburská a švédská, nachází mohyla s lipovou alejí. Mohyla byla navržena nad hřbitovem nedaleko Habrovky v roce 1994. Památce padlého polního maršála Götze je zasvěcena oboustranná výklenková kaplička u rybníka Vražedný z roku 1645. Johan von Götz, nejznámější účastník bitvy, bojoval již v českém stavovském vojsku proti císařskému v bitvě na Bílé hoře. Götz nepatřil mezi nejčestnější a nejvěrnější. Po létech bojů proti Habsburkům přešel roku 1626 na jejich stranu. V bitvách vítězil i prohrával, vojáci ho nenáviděli i uznávali. Jako velitel byl často zbrklý a neukáznělý, velkou mírou to ovlivňoval i jeho alkoholismus. Místo u samoty Mouřeniny, kde naposledy vydechl, bylo označeno línovým křížem, který byl později přenesen k silnici Jankov–Votice. Maršálek byl pohřben v pražském klášteře v Emauzích, ale jeho hrob byl ve 2. světové válce zničen při americkém náletu. Kromě mohyly a kapličky připomíná bitvu pomník, který nese nápis ve třech jazycích – češtině, švédštině a němčině: „Na tomto místě, večer 6. března 1645, skončila kapitulací po úplné porážce císařské armády švédským vojskem dlouhá a krvavá bitva u Jankova.“ Místa bojů, které se kolem Jankova odehrály, dnes spojuje naučná stezka.



KAPLIČKA SV. PROKOPA V SÁZAVĚ

N 14,889067° E 49,869167°



Studánka sv. Prokopa

Poustevník Prokop měl v místě dnešní kapličky velkou křtitelnici s vodou ze studánky, se kterou křtil novorozena z okolí. To se nelíbilo ďáblu, který se snažil světcí znepřijemňovat život a marně doufal, že některé dítě rodiče pokřtít nenechají. Jeho přání se však ne a ne splnit. Jednoho večera se ďábel přikradl ke křtitelnici a vzteky ji chtěl po poustevníkovi hodit. Zapomněl však, že je v ní svěcená voda. Poté ucítil, jak jeho prsty sevřel kámen. I prosil Prokopa o odpuštění a vysvobození. Ten mu odpověděl: „Budeš tak dlouho žít, pokud budou mít lidé ve svých srdcích místo pro tebe a tvé zlo. Mnozí ti budou sloužit svými skutky. Ty každému, kdo vloží najednou všechny prsty do stop tvých spárů v kameni, musíš splnit jedno přání.“ „Splním každému z nich přání, ale bude je to mrzet!“, souhlasil se zalíbením ďábel. Křtitelnice se zde nachází dodnes. Přichází by si však měli uvědomit, že pokoušet ďábla se nevyplácí!

Kaplička se studánkou zvanou Vosovka je starší poutní místo, kde se podle pověstí setkali poustevník sv. Prokop s knížetem Oldřichem. Žiznivému knížeti podal sv. Prokop vodu ze studánky, která se po jeho požehnání proměnila ve víno. Toto setkání vedlo k založení Sázavského kláštera. Již v době barokní, kdy sem proudilo velké množství poutníků, nechali mniši vystavět původně dřevěnou kapličku. Ta byla v roce 1713 přestavěna na kamennou a byla do ní umístěna vzácná socha sv. Prokopa s ďáblem na řetěze u světcových nohou. Jelikož byly prameny přisuzovány léčivé účinky, vybudovali zde mniši i malé vanové lázně, které byli zrušeny při stavbě železnice a jejichž existence je patrná už jen z dalšího názvu kapličky – V Lázních. Na počátku 20. století se uvažovalo o zboření kapličky, kterému však bylo zabráněno. Hlavní opravy a rekonstrukce proběhly v letech 1995–1997, kdy kapličku opustila již zmiňovaná soška, jež po opravě akademickým malířem restaurátorem Pavlem Šmejkaem, našla svůj nový domov v kostele sv. Prokopa. Poslední oprava kapličky a parková úprava proběhla v letech 2009–2010 z dotace Státního zemědělského intervenčního fondu za podpory MAS Posázaví.

Kaplička sv. Prokopa V Lázních je jednou z mnoha sakrálních staveb v Sázavě připomínající tohoto poustevníka. Procházka po turistické stezce, která je spojuje, společně s návštěvou kláštera dají připomenout svatoprokopským legendám, jejichž sílu podtrhuje i krása přírody, již dodává život řeka Sázava.



LORETÁNSKÁ POUTNÍ KAPLE U VLAŠIMI

N 14,928433° E 49,683833°



Loretánské poutí

Loretánské poutí se konaly na den narození Panny Marie, tedy 8. září, lidé chodili sem, protože původní poutní kaple sv. Máří Magdaleny na Malém Blaníku byla zrušena za vlády Josefa II. Je s podivem, že Loreta, sloužící stejnému účelu jako blanická kaple, své využití neztratila. Vlašimské loretánské poutí se staly velice slavnými. Procesí sem chodila až z Moravy, Halic a rakouských Alp. Pravidelným návštěvníkem byl i rodák z Růžkových Lhotic, Bedřich Smetana. Nejednalo se ale ani tak o silný náboženský zážitek, jako o světské slavnosti. S poutí byl spojen obrovský trh, na němž se dalo sehnat opravdu všechno. Mnohdy se s nákupem vybavy pro nevěstu čekalo právě až na Loretu. S trhem se vžila i zdejší pouťová tradice. Mladenci zde děvčatům nekupovali klasická pouťová srdce, ale hrnečky s barvotiskem Lorety. Čím pohlednější děvče bylo, tím více hrnečků si neslo domů.

Loretánská kaple na terase se schodišti je dominantou Spáleného vrchu, jenž se vypíná mezi Vlašimí a Bolinou, v blízkosti osady Bolinka. Patří k cenným barokním stavbám u nás a podtrhuje ráz podblanické krajiny. Kaple byla postavena z povolení pražského arcibiskupa v letech 1703–1706 stavitelem Janem Jiřím Erhartem. Její zakladatel hrabě František Antonín z Weissenwolfu pro ni ustanovil zvláštního duchovního, který byl povinen po jeho smrti za něj denně sloužit mši.

Vlašimská kaple, stylově napodobující Svatochuýši v Loretu, má obdélníkový půdorys a její pravidelný kvádrový tvar narušuje pouze věž nad východním průčelím, jež je završena stlačenou bání s korouhvíčkou a je pobitá plechem. Vnější podoba kaple je jednoduchá, fasády jsou zdobeny pilastry s kanelovanými (žlábkovanými) dřívky a jónskými hlavicemi. V západním průčelí je několik náhrobních a pamětních desek z přelomu 19. a 20. století, věnovaných převážně mecenášům kostela a panským úředníkům. Interiér tvoří cihlové pouze místy omítnuté zdivo. Podle legendy zbytek omítky opadal při andělském stěhování svatého obydlí Panny Marie z Nazareta na vrcholek nedaleko Ancony v Itálii. Nedílnou součástí Loretu je černá socha Madony s dítětem. Černou barvu má podle pověsti o hříšníkovy, který se v původní kapli rouhal před zářivou soškou, když náhle do kaple střechou pronikl blesk, aby jej ztrestal. Přitom byla ožehnutá i soška. Vlašimská Madona je z lipového dřeva, natřená načerno.



POUTNÍ KAPLE SV. MÁŘI MAGDALENY NA MALÉM BLANÍKU

N 14,86355303° E 49,63000815°



Blaničtí rytíři

„Svatý Václav odpočívá se svými vojáky v bájně hoře Blaník, aby mohl vyrazit na pomoc české zemi, až jí bude nejhůře.“ Tuto legendu zná každý Čech. Pověsti o rytířích jsou spojeny spíše s Velkým Blaníkem. Právě z něj jednou do měsíce vyjíždějí na svých koních a na paloucích pořádají noční rytířské turnaje, po nichž s rozbřeskem zbydou jen stopy kopyt v trávě. Mnoho pověstí vypráví o vstoupení živých lidí do jeskyně, kde se s nejmocnějším vojskem setkali a vyšli z ní až po roce, ač pro ně to byla jen chvilka. Že se však vojáci patrona naší země občas nudí a procházejí se po okolí, dokazuje pověst z dob výstavby kaple sv. Máří Magdalény na Malém Blaníku. Během ní se dělníkům údajně zjevovaly postavy zbrojnošů. Kromě nich se kolem zříceniny pohybuje duch poustevníka Antonína Zemana z Pacova, který zde pobýval v 19. století. Poustevník hlídá poklad, jenž je ukryt v jeskyni pod kaplí.

Malý Blaník, jehož vrcholek dosahuje 580 metrů nad mořem, již po staletí stojí ve stínu svého většího bratra. Od počátku 16. století byl Malý Blaník poutním místem. Původní kapli nechal postavit Karel Adam Lev z Říčan na severní straně zalesněného vrchu. Každoroční mše se zde konala 22. července a poutě na Malý Blaník se staly natolik oblíbenými, že kaple přestala vyhovovat potřebám věřících, kterých přibývalo. A tak byla roku 1753 postavena z nařízení arcibiskupa Khünburga, nákladem 300 zlatých, nová elipsově protáhlá osmihranná kaple, na severovýchodní straně se sakristií s oratoří, pod níž byla údajně jeskyňka. Roku 1783 nařídil císař Josef II. kapli zrušit a její zvon odvést do louňovického kostela. Na její někdejší věhlas si vzpomněl arcibiskup František Schönborn a roku 1887 nechal zbudovat na zbytku obvodové zdi malou dřevěnou kapličku se sochou sv. Máří Magdaleny a obnovil poutě, které se konaly vždy v neděli před svátkem sv. Máří Magdaleny. I ty však zanikly a soška putovala za zvonem z dřívější kaple do kostela v Louňovicích.

Překrásné torzo barokní kaple se stalo nedílnou součástí romantické scenérie této přírodní rezervace a dotváří tak její malebný ráz a dá vzpomenout velkému množství legend. Uprostřed kaple si našel své místo vzrostlý smrk, který patří mezi chráněné památné stromy, říká se mu „Mnich“.



POUTNÍ KAPLIČKA SE STUDÁNKOU V HRÁDKU U VLAŠIMI

N 14,916717° E 49,738583°



Omilostněná soška Panny Marie Hrádecké

Kostel sv. Matouše by se asi nikdy nestal poutním místem, kdyby nechránil ojedinelou milostnou sochu Panny Marie sedící na trůnu a držící v náručí Ježíška. Skvostný cíl věřících z let 1370–1380 je vyřezán z lipového dřeva a polychromován. Roku 1467 byla soška při vyplenění hrádecké tvrze rodem Trčků odvezena do Vlašimi. Domů do Hrádku ji navrátil téměř za sto let Mikuláš Trčka ml. z Lípy, pán z Vlašimi. V 18. století opět opustila své místo, a to poté co údajně vyléčila duševně nemocného svobodníka Ptáčka ze vsi Chmelná. Záznak nebyl prokázán a soška byla před davy věřících uklizena do almarý v sakristii. Několik let se na Hrádek konala procesí bez vystavené sošky, až roku 1790 proběhlo vikariátní šetření a Panna Marie Hradecká byla navrátna veřejné účtě.

Hrádek u Vlašimi je známý pro svůj barokní kostel, který se nachází na ostrohu nad řekou Blanící, v místě původního hradiště. Nejstarší zmínka o hrádeckém kostele pochází z roku 1386. Hrádek, nebo též kostel sv. Matouše apoštola a evangelisty Páně, je poutním mariánským místem již od 17. století.

Na vzhledu kostela je velice patrná náročná barokní přestavba. Jeho charakteristický vzhled podtrhují k západnímu průčelí přilehlá masivní hranolovitá věž a červeně natřené štukové zdivo. Tvar kříže získal díky přístavbám kapli Panny Marie a sv. Josefa.

Tak jako každé poutní místo, má i Hrádek svůj zázračný vodní zdroj. Mariánská studánka má podobu výklenkové kapličky a byla postavena roku 1904 vlašimským rodákem Jindřichem Neubauerem. Má obdélníkový půdorys, přední portál je ve tvaru lomeného oblouku na vrcholu s křížem. Vnitřek kapličky zdobí mozaika Panny Marie Hrádecké a hrádeckého kostelíčka. Kaplička je zasvěcena Panně Marii a nese nápis „MARIA MÁTI ZA NÁŠ LID V NEBESÍCH RAČ SE PŘIMLUVIT“. Tento vyvěrající pramen v lese pravděpodobně nahrazoval zakázanou, ale uctívanou, gotickou sochu trůnící Panny Marie s Ježíškem, za kterou chodívali poutníci do kostela sv. Matouše.



SOCHY SV. JANA A SV. PAVLA V OSTŘEDKU

N 14,82120705° E 49,83675235°



Bratři ve válce

Pověst vypráví, že sochy sv. Jana a sv. Pavla nechala zhotovit hraběnka z Komorního Hrádku poté, co její dva stejnojmenní bratři odešli do boje. Po dvou letech, kdy si myslela, že už jsou mrtví, se chodila k sochám modlit za jejich duše. Zde jí také bratři po návratu domů našli mrtvou. Ležela v kaluži krve a u sebe měla dopis. Nikdo se však nedozvěděl, co v něm bylo a jak hraběnka zemřela. Bratři ji poté pochovali v blízkém lese, odešli do světa a již nikdy se nevrátili.

Světcí

Apoštol Pavel, nebo též svatý Pavel z Tarsu, je řazen mezi apoštoly, přestože mezi původních dvanáct nepatří. Je často považován za faktického zakladatele křesťanství.

Sv. Jan Evangelista, apoštol, je považován za nejmoudřejšího křesťana a autora čtvrtého evangelia. Byl bratrancem Ježíše Krista z matčiny strany a jeho matkou byla údajně Salome.

V letech 1752–1773, v dobách kdy Ostředek byl jezuitským panstvím, našly své místo na mírné vyvýšenině mezi Mžižovicemi a Ostředkem sochy apoštolů sv. Jana a sv. Pavla. Latinský název pro sochu, tedy „statua“ se uchytil, a okolí dvou košatých lip nese jméno „U Štátují“. Sochy světců byly během let natolik poškozeny, že nebylo možné je restaurovat. Řešení bylo nalezeno v zakonzervování jejich aktuálního stavu a vytvoření replik. Poté, co byla torza sejmuta ze svých podstavců a přenesena do ateliéru restaurátora, proběhlo jejich čištění a znovu vymodelování. Jelikož k dispozici nebyl žádný fotomateriál ani jiné grafické podklady jejich původního vzhledu, použil restaurátor ikonografie těchto světců z jiných lokalit. Takže vlastně vznikla dvě nová umělecká díla z umělého kamene. Nové sochy byly navrženy na původní místo světců a originály našly svůj domov v kapli sv. Jana Nepomuckého v Ostředku. Sousoší bylo restaurováno v roce 2004 v rámci projektu „Rehabilitace drobných sakrálních objektů a vybudování muzea“ svazku obcí CHOPOS a financováno z fondu Evropské unie SAPARD.



KOSTEL SV. FILIPA A JAKUBA NA CHVOJNĚ

N 14,6320067° E 49,77090418°



Konopištské povstání

V 17. století koupili konopištské panství Hodějovští z Hodějova, kteří mimo jiné investovali do jeho renesanční přestavby. Díky aktivní účasti na stavovském povstání však o svůj majetek přišli a Konopiště často měnilo své majitele. Vzrůstající dluhy panství odnášel zejména prostý lid. V roce 1775 pak nepokoje poddaných vyvrcholily lidovým povstáním proti Pavlu Michnovi z Vacínova, během něhož byl zámek vypálen. Vzbouření nevolníci žádali po vrchnosti snížení robotních povinností. Správce zámku Schaller jim nedokázal vyhovět, i když mohl, a naopak povolal vojáky k rozeznání davu. Povstání skončilo tragicky 18. července smrtí několika sedláků, kteří jsou pochováni na chvojen-ském hřbitově. Vzpomínku na ně zachovává pamětní deska se jmény padlých. Toto povstání vyvolalo již 26. července 1775 vydání dvorního dekretu, kterým se robota snižovala na 3 dny v týdnu.

Pozdně románský kostel s novogotickými prvky z roku 1217 je dominantou na rozlehlém návrší nad údolím Janovického potoka. Místo je známé svou pozitivní silou, kterou zde čerpali již Keltové. Mystikou tohoto místa se zabývá i vysoká škola ezoterická. Kostel je známý svou jednoduchostí a hrubými zdmi, jež jsou místy silné až 2,4 m. Zvláštností je také jeho půdorys – presbytář je poměrně malý, téměř čtvercový, obdélníková loď krátká, klenutí křížové bez žebíř. Původní kostel nebyl omítnut, uhlazené části byly jen pod rozlehlými freskami, které patří k největším skvostům kostela. Jedna z nich se nachází v oratoři a jsou na ní patroni kostela sv. Jakub a sv. Filip, ve spodní části pak trůnící Panna Marie s Ježíškem. U vchodu se nachází Ptolemajova sluneční soustava se Zemí jako středem vesmíru; dále Očistec v podobě nestvůrné tlamy Livjátana, s lidskými postavami v plamenech. Znázorněný Livjátan je největší v Evropě. Během přestavby v 70. letech 19. století byla přemístěna věž z rohu kostela na střední část. Zadní část bývala obytná, později sloužila jako děkanství a to až do roku 1891. Tehdy byla zeď zbořena a prodloužila tak stávající loď do nynější podoby a byl postaven kůr. Kostel je vydlážděn velmi vzácnou, pravděpodobně ostrovskou keramikou ze 14. století. Kostel býval využíván i jako úkryt před napadením, o čemž svědčí i mohutná hranolovitá věž se střílnovitým oknem a původní kované dveře s ručně vyrobeným plechem. Poslední úpravy proběhly na počátku 20. století, kdy jej novorománsky přestavěl Josef Mocker.



MODRÁ BOŽÍ MUKA U VLAŠIMI

N 14,89395° E 49,68915°



Boží muka jsou vedle kapliček a křížků nejčastější drobné architektonické stavby, které lidé z různých důvodů umísťovali do krajiny. Mají symbolizovat sloup, u nějž byl z rozhodnutí Piláta Pontského bičován Ježíš Kristus. Bývají na návrších, rozcestích či v místech, kde někdo zahynul. Takřka ukázkový objekt tohoto druhu představuje tzv. „Modrá kaplička“. Nachází se při silnici z Vlašimi směrem na Kondrac. Proč byla stavba z červeného pískovce natřena na modro, se neví. Údajně získala svou barvu díky nátěru modrou skalicí proti plísni. Pravděpodobnější však je, že ji na začátku minulého století omítl vápnem, ve kterém byla šmolka, a od té doby se barva zachovává. Také nelze přesně určit, kdy byla postavena. Většina drobných sakrálních staveb v regionu byla budována až po třicetileté válce. Dle pověsti stála tato Boží muka na návsi dnes již zaniklého Jinošova, a jsou tak dnes jeho jedinou připomínkou.





Vydala Posázaví o.p.s., Zámek Jemniště 1, 257 01 Postupice v roce 2010 nákladem 5 000 ks

- Foto: Jaroslav Pelíšek • Grafická úprava a tisk: Pavel Fuksa
- Projekt „Kulturní dědictví Posázaví a Rakovnicka“